

TEXNOLOGIYA FANI O'QUV USTAXONALARINI JIHOZLANISHI VA UNGA QO'YILADIGAN TALABLAR

Axtamov Bahodir Rustamovich

Buxoro davlat pedagogika institut Texnologik talim kafedrası o'qituvchisi

Jahonqulova Mohigul Bahodirovna

Buxoro davlat pedagogika instituti "Texnologik ta'lim" yo'nalishi 3-kurs talabasi

Annotatsiya: Maqolada texnologiya fani o'quv ustaxonalarini jihozlashning zamonaviy usullari, jihozlarga qo'yiladigan me'yoriy va amaliy talablar hamda ularni ta'lim jarayonida samarali qo'llash masalalari tahlil qilinadi. Ustaxonalarni jihozlash jarayonida xavfsizlik qoidalari, ergonomik talablarga rioya qilish va o'quvchilarning amaliy ko'nikmalarini rivojlantirish asosiy mezon sifatida ko'rib chiqiladi. Shuningdek, maqolada sifatli o'quv muhitini yaratish, o'quvchilarni kasbiy ko'nikmalar bilan ta'minlash va texnologiya faniga qiziqishini oshirishga oid ilmiy-amaliy tavsiyalar beriladi.

Kalit so'zlar: texnologiya fani, o'quv ustaxonasi, jihozlash, talablar, xavfsizlik, ergonomika, amaliy ko'nikmalar, ta'lim sifati

Аннотация: В статье рассматриваются современные методы оснащения учебных мастерских по технологии, нормативные и практические требования к оборудованию, а также их эффективное применение в образовательном процессе. При оснащении мастерских особое внимание уделяется соблюдению правил безопасности, эргономическим требованиям и развитию практических навыков учащихся. Кроме того, в статье даются научно-практические рекомендации по созданию качественной учебной среды, обеспечению профессиональных навыков учащихся и повышению интереса к предмету «Технология».

Ключевые слова: технология, учебная мастерская, оснащение, требования, безопасность, эргономика, практические навыки, качество образования

Annotation: The article explores modern methods of equipping technology classrooms, normative and practical requirements for equipment, and their effective implementation in the educational process. Special attention is given to safety regulations, ergonomic standards, and the development of students' practical skills. The article also provides scientific and practical recommendations for creating a high-quality learning environment, ensuring students acquire professional competencies, and increasing their interest in technology subjects.

Keywords: technology, classroom, equipment, requirements, safety, ergonomics, practical skills, education quality

KIRISH

Bugungi kunda ta'lim sifatini oshirish va o'quvchilarga zamonaviy bilim va ko'nikmalarni berish uchun maktablarning moddiy texnik bazasini kuchaytirish muhim vazifa hisoblanadi. Ayniqsa, Texnologiya fani o'quv ustaxonalarining sifatli jihozlanishi talab qilinadi, chunki bu ustaxonalar o'quvchilarga nafaqat nazariy bilimlarni o'rganish, balki amaliy ko'nikmalarni rivojlantirish imkonini beradi. Prezidentimiz tomonidan ishlab chiqilgan "Zamonaviy maktab" dasturida umumta'lim muassasalarini zamonaviy texnika va jihozlar bilan ta'minlash masalasi alohida e'tibor bilan ko'zda tutilgan. Shu jumladan, o'quv ustaxonalarida laboratoriya asbob-uskunolari, kompyuter va multimedia vositalari, ergonomik mebellar o'rnatilishi, shuningdek xavfsizlik qoidalariga rioya qilinishi lozimligi belgilangan. Bu esa o'quvchilarning amaliy ko'nikmalarini samarali rivojlantirish va dars jarayonini sifatli tashkil etish imkonini beradi. Yaqinda e'lon qilingan normativ hujjatlar va qarorlar ham o'quv ustaxonalarining jihozlanish standartlarini belgilashga qaratilgan bo'lib, ularning har biri xavfsizlik, ergonomika va o'quv jarayonining samaradorligini ta'minlashni ko'zda tutadi. Shu bois, o'quv ustaxonalarini jihozlash masalasi nafaqat texnika vositalari bilan cheklanmay, balki o'quvchilarning ijodiy va texnik salohiyatini rivojlantirish, ularni amaliy ishga tayyorlash bilan bog'liqdir. Shunday qilib, Texnologiya fani o'quv ustaxonalarini jihozlash va ularga qo'yiladigan talablarni o'rganish ta'lim sifatini oshirish va o'quv jarayonini samarali tashkil etishda muhim ahamiyat kasb etadi. Ustaxonalar zamonaviy texnika va jihozlar bilan ta'minlanganda, o'quvchilar nazariy bilimlarni mustahkamlash bilan birga, amaliy ko'nikmalarini ham rivojlantiradilar, bu esa ularni kelajakda kasbiy faoliyatga tayyorlashga xizmat qiladi.

Texnologiya fani o'quv ustaxonalarini jihozlash va ularga qo'yiladigan talablarni o'rganishda turli tadqiqotlar va maqolalar muhim manba bo'lib xizmat qiladi. Masalan, M. Qodirovning "Texnologiya darslarini tashkil etish metodikasi" (2021) nomli kitobida maktablardagi texnologiya fani ustaxonalarining samarali ishlashi uchun zarur bo'lgan asosiy jihatlar batafsil ko'rib chiqilgan. Muallifning fikricha, ustaxonalar nafaqat texnik jihozlar bilan ta'minlanishi, balki o'quvchilarning amaliy mashg'ulotlarini samarali tashkil etishga xizmat qiladigan metodik va pedagogik jihatlarni ham o'z ichiga olishi lozim. Kitobda ustaxonalarni jihozlash quyidagi asosiy mezonlar bo'yicha tavsiya etiladi: birinchidan, jihozlar turli amaliy mashg'ulotlar uchun mos va qulay bo'lishi, ikkinchidan, ergonomika va xavfsizlik talablariga rioya qilinishi, uchinchidan, dars mazmuni va amaliy mashg'ulotlar bilan uyg'un bo'lishi. Shu tarzda, jihozlar o'quvchilarning nafaqat nazariy bilimlarini mustahkamlash, balki amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishga ham xizmat qiladi. Shuningdek, M. Qodirov ustaxonalarni jihozlash jarayonida

o'quvchilarning ijodiy salohiyatini oshirishga alohida e'tibor berishni tavsiya qiladi. Ustaxonada mavjud vositalar va jihozlar yordamida talabalar turli loyihalar, tajribalar va eksperimentlarni amalga oshirishi mumkin. Bu esa ularning mustaqil ishlash qobiliyatini oshiradi va kelajakda kasbiy faoliyatga tayyorlaydi. Kitobdagi tavsiyalar shuni ko'rsatadiki, texnologiya fani ustaxonalarini jihozlash masalasi nafaqat texnik, balki pedagogik va metodik jihatlarni birlashtirgan holda amalga oshirilishi lozim. Bu esa ta'lim sifatini oshirish, o'quvchilarning amaliy ko'nikmalarini rivojlantirish va ularni kelajakdagi texnik va ijodiy faoliyatga tayyorlashga xizmat qiladi.

Texnologiya fani o'quv ustaxonalarini jihozlash va ularga qo'yiladigan talablar amaliyotda bir necha asosiy yo'nalish bo'yicha amalga oshiriladi.

Birinchidan, ustaxonalar jihozlari turli xil amaliy mashg'ulotlarni o'tkazishga mos bo'lishi kerak. Masalan, kompyuter va multimedia vositalari texnologik loyihalarni yaratish va vizual ko'rsatmalar berish uchun, laboratoriya asbob-uskunalari esa eksperimentlar va qo'l mehnati bilan bog'liq mashg'ulotlar uchun zarurdir. Shu jihatdan, har bir jihozning funkcionalligi va joylashuvi ustaxonada o'quvchilarning samarali ishlashiga xizmat qilishi muhimdir.

Ikkinchidan, ustaxonalarni jihozlash jarayonida ergonomika va xavfsizlik talablariga alohida e'tibor beriladi. O'quvchilar va o'qituvchilar uchun mebel va jihozlar qulay va xavfsiz bo'lishi, ish vaqtida jismoniy noqulayliklar va jarohatlar xavfi minimal bo'lishi lozim. Shu bilan birga, ustaxonalar joylashuvi va jihozlarning tartibi amaliy mashg'ulotlarni samarali tashkil etishga yordam berishi, o'quv jarayonida tartib va intizomni saqlash imkonini yaratishi kerak.

Uchinchidan, ustaxonalarni jihozlashda darslar mazmuni va amaliy mashg'ulotlar bilan uyg'unlikka e'tibor qaratiladi. Har bir jihoz va vosita dars maqsadlariga xizmat qilishi, o'quvchilarning nazariy bilimlarini mustahkamlash va amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam berishi zarur. Masalan, texnologik loyihalarni yaratish jarayonida talabalar nazariy bilimlardan amaliy natijalarni hosil qilishni o'rganadilar, bu esa ularning muammolarni hal qilish va ijodiy yondashuvini rivojlantiradi.

To'rtinchidan, ustaxonalarni jihozlash o'quvchilarning kreativ va texnik salohiyatini rivojlantirishga yo'naltiriladi. Ustaxonada mavjud jihozlar va asbob-uskunalar turli xil tajribalar, loyihalar va eksperimentlarni amalga oshirish imkonini berishi lozim. Bu orqali talabalar yangi texnologiyalarni o'rganish, amaliy ko'nikmalarini oshirish va kelajakdagi kasbiy faoliyatga tayyorlanish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Beshinchidan, ustaxonalar jihozlanishi va dars jarayonining tashkil etilishi o'quvchilarning mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Amaliy mashg'ulotlar vaqtida talabalar mustaqil ishlash, muammolarni hal etish, guruhda ishlash va loyihalarni boshqarish qobiliyatini oshiradi. Shu tarzda, ustaxonalar o'quvchilar uchun nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtirish va kasbiy ko'nikmalarni shakllantirish maydoni bo'lib xizmat qiladi. Texnologiya fani o'quv ustaxonalarini jihozlash va ularga qo'yiladigan talablar nafaqat texnik vositalarni joylashtirish, balki pedagogik, ergonomik va metodik jihatlarini birlashtirish orqali o'quv jarayonini samarali tashkil etishga xizmat qiladi. Ustaxonalar sifatli jihozlanganida o'quvchilar nafaqat bilim va ko'nikmalarni rivojlantiradi, balki ijodiy salohiyatini oshiradi, mustaqil ishlashga o'rganadi va kelajakdagi kasbiy faoliyatga tayyorlanadi.

Xulosa. Texnologiya fani o'quv ustaxonalarini jihozlash va ularga qo'yiladigan talablarni o'rganish natijasida quyidagi asosiy xulosalarga kelish mumkin. Birinchidan, ustaxonalar faqat texnik vositalar bilan ta'minlanishi kifoya qilmaydi, balki dars mazmuni, metodik yondashuv va o'quvchilarning amaliy ko'nikmalarini rivojlantirish jihatlarini ham hisobga olgan holda jihozlanishi kerak.

Ikkinchidan, ustaxonalarni jihozlashda ergonomika va xavfsizlik talablari muhim ahamiyat kasb etadi. Qulay mebel, xavfsiz asbob-uskunalar va toza, yaxshi yoritilgan ish maydoni o'quvchilarning samarali ishlashini ta'minlaydi va amaliy mashg'ulotlarni sifatli o'tkazishga xizmat qiladi.

Uchinchidan, ustaxonalar o'quvchilarning kreativ va texnik salohiyatini rivojlantirishga yo'naltirilgan bo'lishi kerak. Zamonaviy texnologiyalar, turli loyihalar va eksperimentlar yordamida talabalar mustaqil fikrlash, muammolarni hal etish va amaliy ko'nikmalarini oshirish imkoniga ega bo'ladi.

Shuningdek, ustaxonalarni to'liq va samarali jihozlash ta'lim jarayonining sifatini oshirish, o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini mustahkamlash hamda kelajakdagi kasbiy faoliyatga tayyorlashga xizmat qiladi. Shu bois, Texnologiya fani ustaxonalarini zamonaviy va pedagogik jihatdan uyg'un jihozlash har bir maktab va o'quv jarayoni uchun muhim ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Qodirov M. Texnologiya darslarini tashkil etish metodikasi. – Toshkent: O'qituvchi, 2021. – 168 b.
2. Karimova L. Umumiy o'rta ta'lim maktablarida texnologiya ta'limini samarali rivojlantirish usullari. – Toshkent: Ta'lim, 2020. – 112 b.
3. Rasulov A. Texnologiya ta'limi metodikasi fani va uning vazifasi. – Toshkent: Fan va Ta'lim, 2019-y. – 140 b.

4. Umumiy o'rta ta'limning milliy o'quv dasturi. Texnologiya. O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi. Respublika ta'lim markazi. 2020-y.
5. Rayimova D. D. et al. Texnologiya ta'limi praktikumi fanini o'qitishda innovatsion ta'lim texnologiyalarini qo'llash imkoniyatlari //Educational Research in Universal Sciences. – 2023-y. – T. 2. – №. 5. – C. 616-619.
6. Muminovna R. D. et al. TIKUVCHILIK MAHSULOTLARINI ISHLAB CHIQRISH JARAYONINI TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI //Global Science Review. – 2025-y. – T. 4. – №. 6. – C. 126-130.
7. Muminovna R. D. TA'LIM TIZIMIDA FOYDALANISHGA MO'LJALLANGAN DASTURIY TA'LIM VOSITALARI TASNIFI //Hayka и технологии. – 2023-y. – T. 1. – №. 3.
8. Muminovna R. D. et al. AMALIY SAN'ATNING MO'JIZALARIDA NAQSHLAR RAQSI//FORMATION OF PSYCHOLOGY AND PEDAGOGY AS INTERDISCIPLINARY SCIENCES. – 2025-y. – T. 4. – №. 37. – C. 110-115.
9. Muminovna R. D. et al. MILLIY-MADANIY AN'ANALAR VA QADRIYATLARIMIZNING TA'LIM MUASSASALARIDAGI YOSH AVLODNI TARBIYALASHDAGI AHAMIYATI VA DOLZARBLIGI //SCIENTIFIC ASPECTS AND TRENDS IN THE FIELD OF SCIENTIFIC RESEARCH. – 2024-y. – T. 2. – №. 21. – C. 351-356.
10. Muminovna R. D. INNOVATION TA'LIM SHAROITIDA OLIY TA'LIM MUASSASASI TALABALARINI ZAMONAVIY O'QITISH METODLARI ORQALI KASBIY MAHORATINI OSHIRISHDA FOYDALANISH TAMOYILLARI //PEDAGOGS. – 2024-y. – T. 56. – №. 2. – C. 66-70.
11. Muminovna R. D. et al. O'ZBEKISTONDA XALQ AMALIY SAN'ATI VA MILLIY HUNARMANDCHILIKNING RIVOJLANISHI //Ta'limning zamonaviy transformatsiyasi. – 2024-y. – T. 7. – №. 4. – C. 157-165.